

Riktlinje, Läkemedel

Beslutad av: Socialnämnd, den 29-11-2016, 27-09-2023
Dokumentansvarig: Medicinskt ansvarig sjuksköterska
Diarienummer: 2017.397-2.785, 2023/133
Senast reviderad: 18-08-2023
Giltig till: Tills vidare, revideras vart annat år

Innehåll

Läkemedel.....	3
Inledning.....	3
Syfte.....	3
Mål.....	3
Patientsäker läkemedelshantering.....	3
Kvalitetssäkring.....	4
Processer för patientsäker läkemedelshantering.....	4
Process för läkemedelshantering.....	4
Ansvar.....	4
Huvudman/Vårdgivare.....	4
Socialnämnd.....	4
Socialchef.....	5
Medicinskt ansvarig sjuksköterska, MAS.....	5
Verksamhetschef hälso- och sjukvård.....	5
Enhetschef legitimerad personal.....	6
Verksamhetschef för verksamheter där hälso- och sjukvård verkställs.....	6
Enhetschef där hälso- och sjukvård verkställs.....	6
Legitimerad sjuksköterska.....	6
Omvårdnads/omsorgspersonal med läkemedelsdelegering.....	6

Läkemedel

Inledning

Varje kommun skall enligt Hälso- och sjukvårdslagen, HSL (2017:30) erbjuda en god och säker hälso- och sjukvård åt dem som erhåller kommunal primärvård i de olika boendeformerna, dagverksamhet samt i ordinärt boende.

I den kommunala primärvården hanteras läkemedel dagligen. Läkemedelshantering i den kommunala primärvården ska vara individuellt anpassad och utföras patientsäkert baserat på den enskildes hälsotillstånd och personliga förutsättningar. Stöd gällande läkemedelshantering ska utgå från att den enskilde ansvarar för sina läkemedel och intaget av dessa. Därmed ska stödet utformas utifrån den enskildes behov för att tillgodose enligt ovan.

Läkemedelshantering ska utföras i enighet med gällande styrdokument, lagar och förordningar. Socialstyrelsens föreskrifter för läkemedelshantering HSLF-FS 2017:37 är det övergripande styrdokument för hur läkemedel ska handhas.

I det kommunala ansvaret ingår att underlätta och medverka till den enskildes självständighet för att själv kunna hantera sina läkemedel. I ansvaret ingår fullständigt övertagande av en persons läkemedelshantering eller delvist övertag. Läkemedelshantering är en kvalificerad arbetsuppgift som kräver goda kunskaper och gott omdöme hos de personer som hanterar läkemedel. Personalens ansvarsfördelning måste vara fullständigt klar och utredd. Beslut om att delegera ansvar för läkemedelshantering ska vara förenligt med en god patientsäkerhet.

Syfte

Syftet är att beskriva Klippans kommuns ansvar gällande läkemedel i den kommunala primärvården.

Mål

Målet är att:

- Läkemedelshantering som sker i den kommunala primärvården i Klippans kommun görs med hög patientsäkerhet och god kvalitet enligt gällande lagar, författningar, förordningar, samverkansavtal och överenskommelser

Patientsäker läkemedelshantering

Läkemedelshantering i Klippans kommun ska genomföras på ett sådant sätt att en patient inte drabbas av vårdskador eller riskerar att drabbas av vårdskador. Det innebär att de som är delaktiga i läkemedelsadministrering/-överlämnade och hantering ska vara medvetna och vaksamma på de risker som kan uppstå. Samtliga ska arbeta aktivt, långsiktigt och synligt med att förebygga risker för vårdskador. Den kommunala primärvården och den regionala primärvården ska skapa öppna dialoger om risker, tillstånd och omständigheter som kan påverka en patientsäker läkemedelshantering där patienten är medskapande. Genom att analysera läkemedelsavvikelse, läkemedelsprocesser och delegeringsprocesser eftersöka risker och identifiera trender och mönster.

Kvalitetssäkring

Med kvalitet avses att en verksamhet uppfyller de krav och mål som gäller för verksamheten enligt lagar och föreskrifter om hälso- och sjukvård och tandvård. Vårdgivaren ska även identifiera de processer där samverkan behövs för att förebygga att patienter drabbas av vårdskada. Det ska framgå av processerna och rutinerna hur samverkan ska bedrivas i den egna verksamheten. Det ska genom processerna och rutinerna även säkerställas att samverkan möjliggörs med andra vårdgivare och med verksamheter inom socialtjänsten och med myndigheter.

Processer för patientsäker läkemedelshantering

Processer och rutiner för att uppfylla kraven i HSLF-FS 2017:37

Ordination, iordningställande, leverans av läkemedel, överlämnande/administrering och uppföljning är de delar som ingår i processen läkemedelshantering. Dessa delar har stor inverkan på patientsäkerheten och kräver därmed detaljerad och tydlig styrning och kvalitetssäkring. Processer som ingår i läkemedelshantering ska identifieras.

- Utifrån identifierade processer och de aktiviteter som ingår ska rutiner fastställas
- Rutiner ska beskriva ett bestämt tillvägagångssätt för hur aktiviteter ska utföras och i vilken ordning de ska utföras samt ange hur ansvaret för utförandet är fördelat i verksamheten.

Process för läkemedelshantering

Ordination	Leverans av läkemedel	Iordningställande	Överlämnande/administrering	Uppföljning
<ul style="list-style-type: none"> • Här ingår • Sjuksköterska med förskrivningsrätt av läkemedel • Ordinationsunderlag • Överkänslighet • Telefonordination/muntlig ordination • Generella direktiv om läkemedelsbehandling • Utbyte av läkemedel 	<ul style="list-style-type: none"> • Här ingår • Leveranskontroll • Uthämtning av läkemedel på apotek • Förvaring inom ordinarie boende och vård- och omsorgsboende • Förvaring av läkemedel i basförråd • Läkemedel på växelvård/dagvård/korttidsvistelse • Kassation av läkemedel 	<ul style="list-style-type: none"> • Här ingår • Iordningställande av läkemedel • Läkemedelsplåster • Dokumentation av iordningställande och administration samt signeringslista • Förbrukningsjournal enskild patient och förbrukningsjournal basförråd • Narkotika • Cytostatika • Antibiotika • Blodtransfusion 	<ul style="list-style-type: none"> • Här ingår • Administrering av stående ordinationer och ansvarsfördelning • Administrering av vid behovsläkemedel och ansvarsfördelning • Administrering av kontinuerlig infusion • Administrering av injektioner 	<ul style="list-style-type: none"> • Här ingår • Uppföljning av signeringslistor • Uppföljningar av effekter och biverkningar • Förlängning av ordination • Läkemedelsgenomgång

Ansvar

Huvudman/Vårdgivare

Ansvarar för att:

- Säkerställa att den kommunala primärvården är organiserade för så att gällande lagar, förordningar och styrdokument kan följas
- Det finns ändamålsenliga lokaler för förvaring av läkemedel

Socialnämnd

Ansvarar för att:

- För att vårdverksamheten bedrivs så den uppfyller kraven på god vård som utförs tryggt och säkert, genom att planera, leda och kontrollera verksamheterna. Detta innebär att vården ska

vara säker och av god kvalitet där patienternas behov tillgodoses inom ramen för kommunal primärvård

- Den kommunala primärvården är utformad för att uppfylla kraven på god och säker läkemedelshantering i vårdgivaransvaret enligt HSLF-FS 2017:
- Är skyldig för att ge förutsättningar för att anpassa bemanningen så att kraven på en vård av god kvalitet och säkerhet för patienterna upprätthålls
- Skapa organisatoriska förutsättning för att säkerställa kvalitén gällande läkemedelshantering

Socialchef

Ansvarar för att:

- Fastställa och dokumentera processer och rutiner för patientsäkerhetsarbetet
- Säkerställa att socialförvaltningen har tillräckligt med kunskap och kompetens gällande läkemedelshantering för att säkerställa patientsäkerheten
- Rutiner och riktlinjer är kända i socialförvaltningen

Medicinskt ansvarig sjuksköterska, MAS

Ansvarar för att:

- Riktlinjer för läkemedelshantering är ändamålsenliga och välfungerande
- Följa upp riktlinjer och rutiner som används och se till att läkemedelshantering tillgodoser kraven på hög patientsäkerhet och god vård
- Tillse att lokala processer och rutiner för läkemedelshantering finns och är ändamålsenliga
- Ha ett nära samarbete med ansvarig läkare inom regionen för att säkerställa riktlinje för generella direktiv och innehållet i det kommunala läkemedelsförrådet
- Identifiera vilken kompetens och kunskap som krävs för att säkerställa läkemedelshantering genomförs patientsäkert
- Kvalitetsgranskning/inspektion utförs årligen av extern farmaceut gällande akutläkemedelsförråden och läkemedelshantering på vård- och omsorgsboende
- Vid behov utreda och följa upp avvikelser i läkemedelshantering. Eftersöka trender och mönster gällande läkemedelshantering för att tillgodose hög patientsäkerhet

Verksamhetschef hälso- och sjukvård

Ansvarar för att:

- Skapa organisatoriska förutsättning för att säkerställa kvalitén gällande läkemedelshantering och så att den utförs patientsäkert
- Behörig personal inför tjänstgöring har nödvändiga behörigheter och åtkomst till de system som behövs för läkemedelshantering
- Det finns legitimerade sjuksköterskor i tillräcklig omfattning för att säkerställa läkemedelshantering inom socialförvaltningen dygnets alla timmar
- Det finns personal med läkemedelsdelegering i sådan omfattning som krävs för säker läkemedelshantering inom verksamheterna dygnets alla timmar. Minst 50% av varje pass, personal på samtliga enheter där läkemedel överlämnas ska ha giltig delegering för läkemedel

Enhetschef legitimerad personal

Ansvarar för att:

- Skapa organisatoriska förutsättning för att säkerställa kvalitén gällande läkemedelshantering och att den utförs patientsäkert
- Fastställda riktlinjer och rutiner är kända och följs samt att sjuksköterskor får fortlöpande information och kompetensutveckling inom läkemedelsområdet
- Kvalitetssäkringsarbetet för sjuksköterskor gällande läkemedelshantering och hur den bedrivs säkerställs

Verksamhetschef för verksamheter där hälso- och sjukvård verkställs

Ansvarar för att:

- Skapa organisatoriska förutsättningar för att läkemedelshantering sker patientsäkert enligt gällande rutiner, riktlinjer, lagar och förordningar

Enhetschef där hälso- och sjukvård verkställs

Ansvarar för att:

- Delegerad personal arbetar enligt riktlinje och rutin för läkemedelshantering
- Planera för delegerade läkemedelsinsatser, så att personal ges möjlighet att utföra dessa patientsäkert
- Ha kännedom om vilken personal som är delegerad för att hantera läkemedel och planera för att det finns personal med delegering i läkemedelshantering i sådan omfattning som behövs för att ge den enskilde en god och säker vård över dygnets alla timmar
- Kvalitetssäkringsarbetet för personal som utför delegerade läkemedelsinsatser

Legitimerad sjuksköterska

Ansvarar för att:

- Ha kännedom och följsamhet till gällande lagar, förordningar, riktlinjer och rutiner
- Ha följsamhet till processen för läkemedelshantering
- Verka för att varje patient inskriven i kommunal primärvård som har läkemedelsinsatser erhåller en trygg och säker läkemedelshantering dygnets alla timmar enligt gällande lagar och förordningar
- Följa upp effekter och biverkningar och samverka med patient och dennes läkare för en trygg och säker läkemedelshantering
- Dokumentera i tillräcklig omfattning för en trygg och säker läkemedelshantering

Omvårdnads/omsorgspersonal med läkemedelsdelegering

Ansvarar för att:

- Verka för att varje patient inskriven i kommunal primärvård som har läkemedelsinsatser erhåller en trygg och säker läkemedelshantering dygnets alla timmar enligt det delegerade uppdraget

- Följa upp effekter och biverkningar och samverka med patient, kommunal primärvårds sjuk-
sköterska och dennes läkare för en trygg och säker läkemedelshantering
- Ha kännedom och följsamhet till gällande lagar, förordningar, riktlinjer och rutiner
- Ha följsamhet till processen för läkemedelshantering enligt det delegerade uppdraget
- Dokumentera i tillräcklig omfattning för en trygg och säker läkemedelshantering